

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PRIIT PIKAMÄE
prednesené 14. decembra 2023¹

Vec C-432/22

PT,

za účasti:

Specializirana prokuratura

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Specializiran nakazatelen sąd
(Špecializovaný trestný súd, Bulharsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach –
Organizovaný zločin – Rámcové rozhodnutie 2008/841/SVV –

Rámcové rozhodnutie 2004/757/SVV – Obchod s drogami – Dohoda uzatvorená medzi
prokurátorom a páchatelom trestného činu o uložení dohodnutého trestu – Právomoc Súdneho
dvora – Článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ – Charta základných práv Európskej únie –
Článok 47 – Schválenie dohody súdom – Podmienky – Určenie *ad hoc* rozhodovacieho
zloženia – Súhlas ostatných trestne stíhaných osôb“

1. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sa v systémoch trestného súdnictva európskych štátov stala bežnou možnosť obvineného dosiahnuť zmiernenie obvinenia alebo zníženie trestu pod podmienkou, že uzná svoju vinu alebo sa vzdá práva namietat skutočnosti pred súdom, alebo bude plne spolupracovať s vyšetrovacími orgánmi.²

2. Pokiaľ ide o Súdny dvor, ten už rozhodoval vo veciach týkajúcich sa dohôd o vine a treste, ale len pokiaľ išlo o určité procesné práva uznané v prospech osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie, ako je právo na prezumpciu nevinu podľa smernice (EÚ) 2016/343³ alebo právo byť informovaný o obvinení podľa smernice 2012/13/EÚ⁴.

3. Prejednávaná vec nastoľuje otázku súladu s článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorej je súdne schválenie dohody, v ktorej jedna z trestne stíhaných osôb uznáva svoju vinu za trestné činy, ktoré sú jej kladené za vinu, výmenou za zníženie trestu, jednak zverené do právomoci inému súdu, ako je súd, ktorý pôvodne začal konanie, a jednak je podmienené predchádzajúcim súhlasom s uzavretím tejto dohody zo strany všetkých ostatných obvinených, ktorí svoju trestnú zodpovednosť nepriznali.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Rozsudok ESLP, z 29. apríla 2014, Natsvlshvili a Togonidze v. Gruzínsko, EC:ECHR:2014:0429JUD000904305, § 90.

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1)

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1).

Právny rámec

Právo Únie

4. Pre túto vec je relevantný článok 19 ods. 1 druhá veta Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).

Bulharské právo

5. Článok 381 nazvaný „Uzavretie dohody medzi prokurátorom a obvineným) Nakazatelno procesualen kodex (Trestný poriadok, ďalej len „NPK“)⁵ uvádza:

„1. Na konci vyšetrovania sa na návrh prokurátora alebo obhajcu môže medzi účastníkmi dosiahnuť dohoda o urovnaní veci.

...

4. Dohoda môže určiť trest za podmienok uvedených v článku 55 NK aj v prípade, že neexistujú výnimočné alebo viaceré poľahčujúce okolnosti.

5. Dohoda musí mať písomnú formu a musí obsahovať zhodu na týchto otázkach:

1. Bol skutok spáchaný, spáchala ho trestne stíhaná osoba a bol spáchaný zavinene, predstavuje skutok trestný čin a aká je jeho právna kvalifikácia?

2. Aký by mal byť druh trestu a aká by mala byť jeho výška?

...

6. Dohodu podpisuje prokurátor a obhajca. Trestne stíhaná osoba podpíše dohodu, ak s ňou súhlasí, po tom, ako vyhlási, že sa vzdáva práva na prejednanie veci v riadnom konaní.

7. Ak konanie smeruje proti viacerým osobám alebo sa vzťahuje na viaceré trestné činy, dohodu môžu uzavrieť len niektoré z týchto osôb alebo len vo vzťahu k niektorým z týchto trestných činov.

...“

6. Podľa článku 382 NPK s názvom „Schválenie dohody súdom“:

„1. Dohodu predloží prokurátor príslušnému súdu prvej inštancie bezprostredne po jej podpísaní, súčasne s predložením veci na rozhodnutie súdu.

...

5. Súd môže navrhnúť zmeny a doplnenia dohody, ktoré prerokuje s prokurátorom a obhajcom. Obvinená osoba je vypočutá ako posledná.

...

⁵ DV č. 86 z 28. októbra 2005.

7. Súd schváli dohodu za predpokladu, že nie je v rozpore so zákonom alebo dobrými mravmi.

...“

7. Podľa článku 384 NPK s názvom „Dohoda o urovnaní veci v súdnom konaní“:

„1. Za podmienok a v súlade s postupmi stanovenými v tomto oddiele môže súd prvej inštancie schváliť dohodu o vine a treste dohodnutú po začatí súdneho konania, ale pred ukončením fázy súdneho vyšetrovania.

...

3. V takýchto prípadoch sa dohoda o uplatnení dohodnutého trestu schvaľuje až po získaní súhlasu všetkých účastníkov [konania].“

8. Článok 384a NPK s názvom „Rozhodnutie o dohode uzavretej s jedným z obžalovaných alebo o jednom z trestných činov“ uvádza:

„1. Ak sa po začatí súdneho konania, ale pred ukončením fázy súdneho vyšetrovania dosiahne dohoda s jedným z obžalovaných alebo pre jeden z trestných činov, súd konanie preruší.

2. O dosiahnutej dohode rozhodne do siedmich dní od prijatia veci iný senát súdu.

3. Súd uvedený v odseku 1 pokračuje v prejednávaní veci po tom, čo bolo rozhodnuté o dohode.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9. Dňa 25. marca 2020 Specializirana prokuratura (Špecializovaná prokuratúra, Bulharská republika) začala pred Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd, Bulharská republika), vnútroštátnym súdom, trestné konanie proti 41 osobám, vrátane SD a PT, pre riadenie alebo účasť v zločineckej skupine s cieľom distribúcie omamných látok na účel zisku. PT je trestne stíhaný za účasť v tejto zločineckej skupine a za prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie.

10. Počas prípravnej fázy konania 26. augusta 2020 prokurátor a obhajca SD uzavreli dohodu, na základe ktorej SD uznal svoju vinu vo všetkých bodoch obžaloby a bol mu uložený nižší trest, než aký stanovuje zákon. V tejto dohode boli uvedené mená a osobné identifikačné čísla ďalších trestne stíhaných osôb. Súhlas týchto osôb nebol vyžiadaný a 1. septembra 2020 iný senát súdu túto dohodu schválil.

11. Dňa 17. novembra 2020, počas súdnej fázy konania, prokurátor a obhajca PT dosiahli dohodu, v ktorej PT uznal svoju vinu vo všetkých bodoch obžaloby a v ktorej bol za spáchané trestné činy dohodnutý podmienený trest odňatia slobody (ďalej len „dohoda zo 17. novembra 2020“). V súlade s rozsudkom z 5. septembra 2019, AH a i. (Prezumpcia nevinu) (C-377/18, EU:C:2019:670), bola táto dohoda zmenená tak, že boli vynechané mená a osobné identifikačné čísla ostatných trestne stíhaných osôb.

12. Na pojednávaní konanom 14. januára 2021 si vnútroštátny súd vypočul vyjadrenia ostatných trestne stíhaných osôb, z ktorých niektorí nedali súhlas so schválením dohody zo 17. novembra 2020. V súlade s článkom 384a NPK tento súd 18. januára 2021 postúpil túto dohodu svojmu predsedovi, aby určil iný senát, ktorý by o dohode rozhodol. Tento senát 21. januára 2021 odmietol schváliť dohodu zo 17. novembra 2020 z dôvodu, že niektoré z trestne stíhaných osôb na tento účel nedali svoj súhlas.

13. Dňa 10. mája 2022, na základe rozsudku z 29. júla 2019, Gambino a Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628), požiadal prokurátor a obhajca PT senát, ktorý rozhodoval vo veci, aby rozhodol o tejto dohode bez toho, aby si vyžiadal súhlas ostatných trestne stíhaných osôb. Uvedený senát však bol 11. mája 2022 pri náhodnom prideľovaní vecí vylúčený s cieľom vymenovať na základe článku 384a NPK senát, ktorý by rozhodol o tejto dohode.

14. Dňa 18. mája 2022 senát vymenovaný podľa tohto ustanovenia preskúmal dohodu zo 17. novembra 2020 a odmietol ju schváliť z dôvodu, že na takéto schválenie je potrebný súhlas ostatných 39 trestne stíhaných osôb. V dôsledku tohto odmietnutia prokurátor, PT a jeho obhajca v ten istý deň opäť požiadali senát, ktorému boli predložené všetky dôkazy, o schválenie uvedenej dohody bez toho, aby si vyžiadal súhlas ostatných trestne stíhaných osôb. Prokurátor však vyjadril pochybnosti o nestrannosti uvedeného senátu pri ďalšom konaní o ostatných obvinených osobách, ak by tento senát mal schvaľovať dohodu uzatvorenú s PT. PT sa domnieva, že skutočnosť, že nemôže uzatvoriť dohodu, predstavuje porušenie práv, ktoré mu priznáva Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“).

15. Vnútroštátny súd vo svojej prejudiciálnej otázke uviedol, že odpoveď na prejudiciálne otázky je nevyhnutná na to, aby mohol rozhodnúť vo veci samej, keďže táto vec sa týka trestných činov, ktoré patria do pôsobnosti rámcových rozhodnutí 2004/757/SVV⁶ a 2008/841/SVV⁷, a teda „oblast[í], na ktoré sa vzťahuje právo Únie“ v zmysle článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ. Domnieva sa, že postupy stanovené vnútroštátnym právom na uzavretie dohody medzi prokurátorom a trestne stíhanou osobou predstavujú „vykonáva[nie]“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, článku 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článku 4 rámcového rozhodnutia 2008/841.

16. Vnútroštátny súd sa najprv pýta, či je článok 384a NPK zlučiteľný s článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ a článkom 47 prvým a druhým odsekom Charty. Podľa tohto súdu by bolo v rozpore so zásadou bezprostrednosti trestného konania a s právom na účinnú súdnu ochranu, ak by sa obhajoba dostala do situácie, v ktorej sa dokazovanie vykonáva pred jedným senátom, ale rozhodnúť o veci má iný senát.

17. Uvedený súd spochybňuje aj súlad článku 384 ods. 3 NPK v tom, že na schválenie takejto dohody sa vyžaduje súhlas iných osôb stíhaných v tom istom trestnom konaní, nielen s článkom 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článkom 4 rámcového rozhodnutia 2008/841, ale aj s článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ a článkom 52 Charty v spojení s jej článkom 47. Táto požiadavka súhlasu by totiž viedla k obmedzeniu prístupu k účinnému prostriedku nápravy v zmysle posledného uvedeného ustanovenia, bez dodržania zásady proporcionality, ako to vyžaduje článok 52 Charty.

⁶ Rámcové rozhodnutie Rady z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami (Ú. v. EÚ L 335, 2004, s. 8).

⁷ Rámcové rozhodnutie Rady z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 2008, s. 42).

18. Nakoniec sa vnútroštátny súd pýta, či by v prípade, že by sám schválil dohodu uzavretú medzi prokurátorom a PT, musel potom vzhľadom na uznesenie z 28. mája 2020, UL a VM (C-709/18, EU:C:2020:411, bod 35), odmietnuť svoju právomoc v tejto veci, aby zaručil ostatným osobám, ktorých obžalobu prejednáva, ich právo na nestranný súd, ktoré je stanovené v článku 47 druhom odseku Charty.

19. Za týchto podmienok Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Ak ide o trestné konanie týkajúce sa obžaloby vo veci skutkov, ktoré spadajú do oblasti pôsobnosti práva Únie, je s článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ a článkom 47 prvým a druhým odsekom Charty zlučiteľný vnútroštátny zákon, ktorý stanovuje požiadavku, že dohodu uzavretú medzi prokurátorom a obžalovaným má obsahovo skúmať nie súd, ktorý vec prejednáva a pred ktorým boli vykonané všetky dôkazy, ale iný súd, ak dôvod tejto požiadavky spočíva v tom, že existujú ešte iní spoluobžalovaní, ktorí neuzavreli žiadnu dohodu?
2. Je s článkom 5 rámcového rozhodnutia 2004/757, článkom 4 rámcového rozhodnutia 2008/841, článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ a článkom 52 v spojení s článkom 47 Charty zlučiteľný vnútroštátny zákon, podľa ktorého súd schváli dohodu ukončujúcu trestné konanie len vtedy, keď s ňou súhlasili všetci ostatní spoluobžalovaní a ich obhajcovia?
3. Je podľa článku 47 druhého odseku Charty potrebné, aby súd po tom, ako preskúmal a schválil dohodu, odmietol skúmať obvinenie zo skutku vznesené voči ostatným spoluobžalovaným, ak o tejto dohode rozhodol spôsobom, ktorý sa nevyjadruje k ich účasti ani nepredstavuje výrok o ich vine?“

Konanie na Súdnom dvore

20. Komisia predložila písomné pripomienky.

Analýza

21. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátny súd sa domnieva, že musí požiadať Súdny dvor o výklad článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ, článkov 47 a 52 Charty, článku 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článku 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 vzhľadom na pochybnosti, ktoré má o súlade vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá vymedzuje podmienky súdneho schválenia dohody uzavretej medzi prokurátorom a osobou, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ktorou táto osoba uznáva svoju vinu za spáchanie trestných činov, ktoré sú jej kladené za vinu, a v dôsledku toho jej je uložený vopred dohodnutý trest, s týmito ustanoveniami práva Únie.

22. Komisia vo svojich písomných pripomienkach v podstate tvrdí, že článok 5 rámcového rozhodnutia 2004/757, článok 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 a článok 47 Charty sa neuplatňujú. Ďalej uviedla, že odôvodnenie rozhodnutia o predložení druhej prejudiciálnej otázky nespĺňa požiadavky článku 94 Rokovacieho poriadku Súdného dvora. Je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry prináleží samotnému Súdnemu dvoru preskúmať podmienky, za akých sa vnútroštátny súd naň obrátil, s cieľom preveriť svoju vlastnú právomoc

alebo prípustnosť návrhu, ktorý mu bol predložený.⁸

O právomoci Súdneho dvora

23. Podľa ustálenej judikatúry nemá Súdny dvor právomoc odpovedať na prejudiciálnu otázku, pokiaľ je zjavné, že ustanovenie práva Únie, ktoré má byť predmetom výkladu Súdneho dvora, sa nemôže uplatniť.⁹ Pokiaľ právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť, a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samy osebe túto právomoc založiť.¹⁰

24. V prvom rade, pokiaľ ide o uplatnenie článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ, treba pripomenúť, že na základe tohto ustanovenia členské štáty ustanovia pre osoby podliehajúce súdnej právomoci v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie ich práva na účinnú súdnu ochranu. Členským štátom teda prináleží, aby vytvorili systém opravných prostriedkov a postupov zabezpečujúcich účinné súdne preskúmanie v uvedených oblastiach. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ, uvedené ustanovenie sa týka „oblastí, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, bez ohľadu na okolnosti, za akých členské štáty uplatňujú toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.¹¹

25. Článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ sa tak má uplatniť najmä voči všetkým vnútroštátnym orgánom spôsobilým rozhodovať ako súd v otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu práva Únie, a teda spadajúcich do oblastí, na ktoré sa vzťahuje toto právo. To je prípad vnútroštátneho súdu, ktorý ako bulharský všeobecný súd totiž môže v tomto postavení rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu práva Únie, pričom ako „súd“ v zmysle vymedzenom týmto právom patrí do bulharského systému prostriedkov nápravy v „oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“ v zmysle článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ, a tak tento súd musí spĺňať požiadavky účinnej súdnej ochrany. Okrem toho treba pripomenúť, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, stále platí, že pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, a najmä z článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ.¹²

26. Z uvedeného vyplýva, že v prejednávanej veci má Súdny dvor právomoc vykladať článok 19 ods. 1 druhú vetu ZEÚ.

27. Po druhé rozsah pôsobnosti Charty, pokiaľ ide o činnosť členských štátov, je vymedzený v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené členským štátom, keď vykonávajú právo Únie, pričom toto ustanovenie potvrdzuje ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa základné práva zaručené v právnom poriadku Únie majú uplatňovať vo všetkých situáciách upravených právom Únie, ale nie mimo nich.

⁸ Rozsudok z 22. marca 2022, Prokurator Generalny a i. (Disciplinárny senát Najvyššieho súdu – Menovanie) (C-508/19, EU:C:2022:201, bod 59).

⁹ Rozsudok z 24. februára 2022, Viva Telecom Bulgaria (C-257/20, EU:C:2022:125, bod 123).

¹⁰ Uznesenie z 18. apríla 2023, Vantage Logistics (C-200/22, EU:C:2023:337, bod 27).

¹¹ Rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, ďalej len „rozsudok Miasto Łowicz“, EU:C:2020:234, body 32 a 33).

¹² Pozri v tomto zmysle rozsudok Miasto Łowicz (body 34 až 36).

28. V prejednávanej veci, pokiaľ ide konkrétne o článok 47 Charty, ktorý je predmetom tejto prejudiciálnej otázky, treba uviesť, že vnútroštátny súd vedie trestné konanie proti 40 osobám, medzi ktorými je aj PT, za ich účasť na činnosti organizovanej zločineckej skupiny, ktorej cieľom bola distribúcia omamných látok na účel finančného zisku, pričom dotknutá osoba je trestne stíhaná aj za prechovávanie omamných látok na účel ich distribúcie.

29. Je nepochybné, že uvedené trestné činy, ktoré sú ustanovené a trestné podľa článku 321 ods. 3 bodu 2 a článku 354a ods. 1 bulharského Trestného zákona, patria do pôsobnosti rámcových rozhodnutí 2004/757 a 2008/841, z ktorých článok 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článok 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 stanovujú, že členské štáty môžu prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie zníženia trestov uvedených v týchto rámcových rozhodnutiach, ak sa páchateľ vzdá svojej trestnej činnosti v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú tieto rámcové rozhodnutia, a poskytne správnym alebo súdnym orgánom informácie, ktoré by inak nemohli získať, najmä tým, že im pomôže identifikovať alebo postaviť pred súd iných páchateľov alebo nájsť dôkazy.

30. Je možné z uvedeného konštatovania vyvodiť, ako to robí vnútroštátny súd, že vnútroštátne procesné pravidlá upravujúce súdne schválenie dohody o vine a treste predstavujú vykonávanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, čím vyžadujú uplatňovanie ustanovení Charty?

31. Na túto otázku možno odpovedať záporne prostredníctvom argumentácie analogickej s tou, ktorá viedla k vydaniu uznesenia z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia nevinu) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776), týkajúceho sa výkladu článku 7 ods. 4 smernice 2016/343, podľa ktorého „členské štáty môžu povoliť, aby ich justičné orgány zohľadnili pri rozhodovaní o treste ochotu podozrivej a obvinenej osoby spolupracovať“. V tomto rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že tento článok sa má vykladať v tom zmysle, že neupravuje otázku, či schválenie dohody o uložení dohodnutého trestu súdom, ako ju upravuje tá istá právna úprava, ako je právna úprava vo veci samej, uzavretej medzi osobou trestne stíhanou z dôvodu jej údajnej príslušnosti k zločineckej skupine a prokurátorom, môže alebo nemôže byť podmienené tým, že ostatné osoby stíhané z dôvodu ich príslušnosti k tejto zločineckej skupine dajú súhlas s uzavretím uvedenej dohody, a to bez ohľadu na predchádzajúce konštatovanie, že táto smernica sa *ratione personae* a *ratione materiae* vzťahuje na konanie vo veci samej.

32. V tejto súvislosti treba uviesť po prvé, že rámcové rozhodnutia 2004/757 a 2008/841 boli prijaté najmä na základe článku 31 ods. 1 písm. e) EÚ, ktorý konkrétne stanovuje, že spoločný postup pri súdnej spolupráci v trestných veciach zahŕňa postupné prijímanie opatrení zavádzajúcich minimálne pravidlá týkajúce sa znakov skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti organizovanej trestnej činnosti, terorizmu a nezákonného obchodu s drogami.¹³ Tieto rámcové rozhodnutia zavádzajú, na základe súčasného článku 83 ods. 1 ZFEÚ, ktorý nahradil článok 31 ods. 1 EÚ, minimálne ustanovenia vzťahujúce sa na hmotné právo trestné.

33. Treba však konštatovať, že predmetná vnútroštátna právna úprava patrí do oblasti trestného konania a že žiadny z právnych nástrojov práva Únie zameraných na posilnenie práv podozrivých alebo trestne stíhaných osôb počas celého trestného konania, prijatých na základe článku 82 ods. 2 ZFEÚ, neupravuje osobitne spôsob uzavretia dohody o vine a treste medzi prokurátorom a páchateľom trestného činu. Podľa ustálenej judikatúry pojem „vykonáva[nie] práv[a] Únie“

¹³ Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutie 2004/757, pozri rozsudok z 11. júna 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, bod 32).

v zmysle článku 51 Charty predpokladá existenciu spojovacieho článku medzi aktom práva Únie a dotknutým vnútroštátnym opatrením, ktorý presahuje blízkosť uvedených vecí alebo nepriame účinky jednej z vecí na druhú.¹⁴

34. Je potrebné po druhé, poznamenať, že rámcové rozhodnutia sú záväzné pre členské štáty výsledkom, ktorý sa má dosiahnuť, ale ponechávajú vnútroštátnym orgánom možnosť výberu foriem a metód ich vykonania.¹⁵ Ako už bolo uvedené vyššie, rámcové rozhodnutia 2004/757 a 2008/841 predstavujú len nástroje minimálnej harmonizácie. V dôsledku toho majú členské štáty široký priestor na voľné uváženie, pokiaľ ide o vykonanie týchto predpisov ich vnútroštátnym právom.¹⁶

35. Po tretie zo znenia článku 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článku 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 vyplýva, že tieto ustanovenia sa obmedzujú na to, že členským štátom vyhradzuje možnosť povoliť svojim justičným orgánom, aby pri určovaní trestu po uznaní trestnej zodpovednosti zohľadnili spoluprácu trestne stíhaných osôb. Keďže tieto ustanovenia neukladajú členským štátom žiadnu povinnosť zabezpečiť zohľadnenie takejto spolupráce uvedenými orgánmi, nepriznávajú trestne stíhanej osobe žiadne právo na zníženie trestu v prípade spolupráce s justičnými orgánmi, napríklad prostredníctvom uzavretia dohody s prokurátorom, v ktorej táto osoba uzná svoju vinu.¹⁷

36. Treba zdôrazniť, že Súdny dvor dospel k záveru o neuplatniteľnosti základných práv Únie vo vzťahu k vnútroštátnej právnej úprave z dôvodu, že ustanovenia práva Únie v danej oblasti nestanovujú členským štátom žiadnu osobitnú povinnosť, pokiaľ ide o situáciu, o ktorú ide vo veci samej.¹⁸

37. Po štvrté treba určite poznamenať, že článok 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článok 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 stanovujú podrobnosti o podmienkach, ktoré upravujú prípadnú možnosť justičných orgánov zohľadniť kooperatívny postoj trestne stíhaných osôb, pokiaľ ide, ako je to v prejednávanej veci, o obsah tohto správania. Táto pripomienka samozrejme nevyvracia záver, že členské štáty nemajú povinnosť zohľadniť takúto skutočnosť. Okrem toho a predovšetkým uvedené ustanovenia rámcových rozhodnutí 2004/757 a 2008/841 neobsahujú žiadnu zmienku o procesných opatreniach, ktorými by súdny orgán zohľadnil spoluprácu páchatela, či už ide o uznanie poľahčujúcich okolností senátom, alebo o existenciu dohody o vine a treste medzi prokurátorom a dotknutou osobou, prípadne v rôznych štádiách konania, ako aj o obsahu takejto dohody, rozhodovacom procese smerujúcom k jej schváleniu súdom v prípade viacnásobného trestného stíhania a jej účinkov. Vymedzenie týchto opatrení je výlučne vecou vnútroštátneho práva.¹⁹

38. Z toho vyplýva, že článok 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článok 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 neupravujú otázku, či schválenie dohody o vine a treste môže alebo nemôže byť podmienené takouto požiadavkou udelenia súhlasu ostatných obžalovaných

¹⁴ Rozsudok z 10. júla 2014, Julián Hernández a i. (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 34).

¹⁵ Rozsudok z 11. júna 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, bod 39).

¹⁶ Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutie 2004/757, pozri rozsudok z 11. júna 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, bod 41).

¹⁷ Pozri analogicky uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviný) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 34).

¹⁸ Uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviný) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 41 a citovaná judikatúra).

¹⁹ Pozri analogicky uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviný) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, body 34 a 35).

a predložené na rozhodnutie inému senátu, ako je senát, ktorý pôvodne začal konanie.²⁰ Keďže v spore vo veci samej nejde o vykonávanie práva Únie, ustanovenia Charty, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd, sa nemôžu uplatniť, čo má ten následok, že Súdny dvor nemá právomoc na ich prejednanie.

39. Musím však konštatovať, že judikatúra Súdneho dvora obsahuje príklady menej reštriktívneho výkladu pojmu „vykonáva[nie] práv[a] Únie“²¹, pričom tento pojem vyžaduje, spomedzi iných kritérií, preskúmať, či je cieľom vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, vykonanie ustanovenia práva Únie, aká je povaha tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci môže toto právo nepriamo ovplyvniť, ako aj to, či existuje osobitné ustanovenie práva Únie v tejto oblasti, alebo také, ktoré by ho mohlo ovplyvniť.²² Pri výklade článku 5 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článku 4 rámcového rozhodnutia 2008/841 v spojení s ustanoveniami, ktoré im predchádzali a týkali sa povinnosti členských štátov zaviesť účinné, primerané a odstrašujúce tresty,²³ by sa tak dalo tvrdiť, že cieľom vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, je vykonanie práva Únie a v skutočnosti sleduje rovnaké ciele ako tieto rozhodnutia, konkrétne bojovať proti obchodovaniu s omamnými látkami a organizovanému zločinu.

40. Význam záveru o uplatniteľnosti alebo neuplatniteľnosti ustanovení uvedených sekundárnych právnych predpisov v prejednávanej veci a jeho dôsledky pre uplatniteľnosť Charty, konkrétne jej článku 47, je však nutné relativizovať. Súdny dvor totiž rozhodol, že keďže článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ ukladá všetkým členským štátom povinnosť stanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany najmä v zmysle článku 47 Charty, toto posledné uvedené ustanovenie sa musí na účely výkladu článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ náležite zohľadniť.²⁴

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

41. Na úvod je potrebné pripomenúť, že otázky položené vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o zlučiteľnosť vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie, sa týkajú najmä dvojakej právnej požiadavky, a to jednak určenia iného *ad hoc* senátu, ako je senát, ktorý pôvodne začal konanie, na účely schválenia dohody dosiahnutej počas súdneho konania medzi prokurátorom a jedným z obžalovaných alebo v súvislosti s jedným z trestných činov, ktoré sú predmetom obžaloby (prvá a tretia prejudiciálna otázka²⁵), a na druhej strane získania súhlasu s touto dohodou od všetkých účastníkov konania, a teda aj spoluobžalovaných, ako predpokladu jej schválenia súdom (druhá prejudiciálna otázka).

42. So zreteľom na relevantnú judikatúru Súdneho dvora, a najmä na jej konsolidované vyjadrenie vyplývajúce z rozsudku *Miasto Łowicz*, je potrebné zdôrazniť, že konanie upravené v článku 267 ZFEÚ predstavuje nástroj spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi

²⁰ Pozri analogicky uznesenie z 24. septembra 2019, *Specializirana prokuratura (Prezumpcia nevinny)* (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 36).

²¹ Pozri napríklad rozsudky z 9. marca 2017, *Milkova* (C-406/15, EU:C:2017:198, najmä bod 52), a z 21. decembra 2011, *N. S. a i.* (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, body 64 až 69).

²² Rozsudok z 10. júla 2014, *Julián Hernández a i.* (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 37 a citovaná judikatúra).

²³ Poznámam, že v uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa odkazuje na článok 4 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2004/757 a článok 3 rámcového rozhodnutia 2008/841.

²⁴ Rozsudok z 22. februára 2022, *RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu)* (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 37).

²⁵ Je pravda, že prvá a tretia otázka sú formulované samostatne, odrážajú však ten istý problém totožnosti súdu, ktorý je príslušný rozhodnúť o trestnej zodpovednosti stíhaných osôb, a to aj prostredníctvom schválenia dohody o vine a treste uzavretej jednou z týchto osôb.

súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom informácie o výklade práva Únie, ktoré sú potrebné na riešenie sporov, o ktorých majú vnútroštátne sudy rozhodnúť, a že odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania nespočíva vo formulovaní poradných stanovísk k všeobecným alebo hypotetickým otázkam, ale v potrebe, ktorá je spojená so skutočným riešením sporu. V samotnom článku 267 ZFEÚ sa uvádza, že rozhodnutie o položení prejudiciálnej otázky musí byť „nevyhnutné“ „pre vydanie... rozhodnutia“ vnútroštátneho súdu v ním prejednávanej veci. Súdny dvor tak opakovane pripomenul, že zo znenia a systematiky článku 267 ZFEÚ vyplýva, že prejudiciálne konanie predovšetkým predpokladá, že pred vnútroštátnymi súdmi²⁶ skutočne prebieha konanie, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, pri ktorom budú môcť zohľadniť rozsudok vydaný v prejudiciálnom konaní. Úlohou Súdneho dvora v rámci prejudiciálneho konania je pomôcť vnútroštátnemu súdu pri vyriešení konkrétneho sporu, ktorý prejednáva. V rámci takéhoto konania tak musí medzi uvedeným sporom a ustanoveniami práva Únie, o ktorých výklad sa žiada, existovať taká spojitosť, aby tento výklad bol objektívne nevyhnutný na rozhodnutie, ktoré musí vnútroštátny súd prijať.²⁷

43. Z rozsudku Miasto Łowicz vyplýva, že táto spojitosť môže byť priama alebo nepriama podľa troch scenárov prípustnosti uvedených v tomto rozsudku. Je priama, ak je vnútroštátny súd vyzvaný, aby uplatnil právo Únie, o ktorého výklad sa žiada, s cieľom meritórne rozhodnúť spor vo veci samej (prvý scenár). Je nepriama, ak má rozhodnutie o prejudiciálnej otázke poskytnúť vnútroštátnemu súdu výklad procesných ustanovení práva Únie, ktoré je vnútroštátny súd pri vydávaní svojho rozsudku povinný zohľadniť (druhý scenár), alebo poskytnúť výklad práva Únie, ktorý vnútroštátnemu súdu umožní rozhodnúť o procesných otázkach vnútroštátneho práva predtým, než bude môcť meritórne rozhodnúť o ním prejednávanom spore (ďalej len „tretí scenár“).²⁸ V rozsudku Miasto Łowicz Súdny dvor postupne preskúmal prípustnosť položených prejudiciálnych otázok vo svetle troch osobitých a samostatných situácií, ktoré spĺňali kritérium nevyhnutnosti, aby dospel k záveru o ich neprípustnosti, pričom zdôraznil, pri treťom scenári, rozdiel oproti veciam, v ktorých bol vydaný rozsudok A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu)²⁹, v ktorom mal prejudiciálny výklad požadovaný od Súdneho dvora takú povahu, že mal vplyv na otázku určenia súdu, ktorý má právomoc meritórne rozhodnúť spory vzťahujúce sa na právo Únie.³⁰

44. Dalo by sa *prima facie* domnievať, že vnútroštátny súd sa prejudiciálnymi otázkami, ktoré položil Súdnemu dvoru, a výkladom práva Únie, ktorý požaduje, domáha objasnenia procesnej otázky vnútroštátneho práva, o ktorej musí rozhodnúť *in limine litis*, čo zodpovedá tretiemu scenáru. Táto otázka sa týka právomoci *ad hoc* senátu, ktorý nahrádza vnútroštátny súd pri rozhodovaní o schválení dohody o vine a treste uzavretej medzi prokurátorom a osobou, ktorej obžalobu prejednáva tento súd.

45. V nedávnom rozsudku Súdny dvor vo všeobecnosti uviedol, že prejudiciálne otázky, ktorých cieľom je umožniť vnútroštátnemu súdu rozhodnúť *in limine litis* o takých ťažkostiach procesnej povahy, akými sú ťažkosti súvisiace s jeho vlastnou právomocou rozhodnúť vo veci, ktorú prejednáva, alebo tiež s právnymi účinkami, ktoré majú alebo nemajú byť priznané súdnemu

²⁶ Listom z 5. augusta 2022 Sofijsky gradsky säd (Krajský súd Sofia-mesto) informoval Súdny dvor, že na základe zmeny právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť 27. júla 2022, bol Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd) zrušený a že niektoré trestné veci vedené na tomto súde, vrátane veci samej, mu boli od tohto dátumu postúpené. Zdá sa teda, že podmienka prípustnosti týkajúca sa prebiehajúceho konania vo veci samej je naďalej splnená.

²⁷ Rozsudok Miasto Łowicz (body 44 až 46).

²⁸ Pozri rozsudok Miasto Łowicz (body 49 až 51).

²⁹ Rozsudok z 19. novembra 2019 (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982).

³⁰ Rozsudok Miasto Łowicz (bod 51).

rozhodnutiu, ktoré potenciálne bránia ďalšiemu prejednaniu takejto veci uvedeným súdom, sú podľa článku 267 ZFEÚ prípustné.³¹ Zdá sa, že tento prístup osamostatňuje procesnú problematiku ako takú v tom zmysle, že sama osebe spĺňa kritérium nevyhnutnosti podľa článku 267 ZFEÚ. Je síce pravda, že Súdny dvor jasne poukázal len na dva konkrétne prípady, pričom sa zdá, že prvý z nich sa týka otázky právomoci či skôr nedostatku právomoci vnútroštátneho súdu, ktorý pôvodne začal konanie proti všetkým spoluobžalovaným, rozhodnúť o schválení dohody o vine a treste podpísanej jedným z nich.

46. Na druhej strane požiadavka jednomyselného súhlasu ostatných obžalovaných je špecifickým znakom schvaľovacieho procesu, ktorý je nezávislý od otázky totožnosti súdu povolaného na prejednanie veci, pričom toto zistenie by mohlo odôvodniť záver o neprípustnosti druhej prejudiciálnej otázky. Tento záver sa však môže javiť ako príliš abstraktný, keďže vedie k oddeleniu dvoch prvkov, ktoré sú súčasťou toho istého mechanizmu a majú rovnaký vplyv na priebeh trestného konania pred vnútroštátnym súdom.

47. Toto konštatovanie ma vedie k tomu, aby som zvážil, či je relevantným prvý scenár prípustnosti uvedený v rozsudku Miasto Łowicz. V tejto súvislosti konštatujem, ako správne uviedol vnútroštátny súd,³² že prejudiciálne otázky sa týkajú procesných otázok, ktoré sú neoddeliteľne spojené s rozhodnutím vnútroštátneho súdu, ktoré má vydať vo veci samej a ktoré sa týka trestnej zodpovednosti obžalovaného, a prípadne uloženia trestu. Je potrebné zdôrazniť, že podľa uznesenia o začatí prejudiciálneho konania, dohoda uzavretá medzi prokurátorom a obžalovaným, ktorou obžalovaný uznáva svoju vinu za trestné činy, ktoré sú mu kladené za vinu, a v dôsledku toho mu je uložený vopred dohodnutý trest, rieši všetky otázky, ktoré sa majú zohľadniť v rozhodnutí vo veci samej, keďže vymedzuje trestný čin, ktorého sa dotknutá osoba dopustila, a jeho právnu kvalifikáciu, ako aj druh a výšku trestu.

48. Za týchto okolností sa odpovede Súdneho dvora týkajúce sa zlučiteľnosti s právom Únie vnútroštátnej právnej úpravy stanovujúcej podmienky súdneho schválenia takejto dohody, ktorá má z pohľadu vnútroštátneho súdu nahradiť rozhodnutie vo veci samej, javia ako nevyhnutné na to, aby tento súd mohol rozhodnúť v trestnom konaní, ktoré rieši. Zdá sa teda, že medzi konaním vo veci samej a článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ, o ktorého výklad vnútroštátny súd žiada, existuje spojitosť, a tak tento výklad zodpovedá objektívnej potrebe rozhodnutia vo veci samej, ktoré musí prijať vnútroštátny súd.

49. Okrem toho sa mi zdá, že, na rozdiel od tvrdení Komisie, boli v tomto prípade splnené požiadavky článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, najmä požiadavky stanovené v písmene c) tohto článku. Vnútroštátny súd totiž dostatočne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k tomu, aby sa pýtal na výklad požiadavky účinnej súdnej ochrany, na ktorú odkazuje článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ, z hľadiska podmienky schválenia dohody o vine a treste, ktorá sa viaže na jednomyselný súhlas ostatných obžalovaných.³³ Vnútroštátny súd tak uviedol, že táto dohoda predstavuje pre PT právny prostriedok, ktorý umožňuje, aby mu bol udelený menej prísny trest, a že potreba takého súhlasu má ten následok, že neprimerane obmedzuje prístup k takému právnomu prostriedku, čo je v rozpore s vyššie uvedenou požiadavkou, a presnejšie s právom na spravodlivé súdne konanie.

³¹ Rozsudok z 13. júla 2023, YP a i. (Zbavenie imunity a pozastavenie výkonu funkcie sudcu) (C-615/20 a C-671/20, EU:C:2023:562, body 46 a 47).

³² Bod 34 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

³³ Vnútroštátny súd síce odkazuje na článok 19 ods. 1 druhú vetu ZEÚ, a to spôsobom, ktorý je, treba pripustiť, pomerne nezrozumiteľný, zároveň však niekoľkokrát odkazuje na článok 47 Charty, ktorý podľa Súdneho dvora treba zohľadniť pri výklade prvého ustanovenia.

50. Možno teda konštatovať, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

O vymenovaní ad hoc senátu

51. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty bráni procesnému pravidlu, podľa ktorého je schválenie dohody o vine a treste uzavretej medzi prokurátorom a jednou z obžalovaných osôb v súdnej fáze konania automaticky zverené do právomoci iného senátu, ako je senát, ktorý rozhoduje vo veci všetkých obžalovaných a ktorému boli predložené všetky dôkazy, aj keď sa rozhodnutie o schválení dohody o vine a treste nevyjadruje k vine spoluobžalovaných. Pochybnosti, ktoré takto vyjadril vnútroštátny súd, sa týkajú tak požiadavky nestrannosti dotknutého súdneho orgánu, ako aj zásady bezprostrednosti trestného konania.

– O požiadavke objektívnej nestrannosti

52. Podľa článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ členským štátom prináleží, aby vytvorili systém opravných prostriedkov a postupov zaručujúcich osobám podliehajúcim súdnej právomoci dodržiavanie ich práva na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Zásada účinnej súdnej ochrany práv, ktorú osoby podliehajúce súdnej právomoci vyvodzujú z práva Únie a na ktorú sa odvoláva článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ, predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie vychádzajúcu z ústavných tradícií spoločných členským štátom, ktorá bola zakotvená v článkoch 6 a 13 EDLP a v súčasnosti je potvrdená v článku 47 Charty.³⁴

53. Ako už bolo uvedené, keďže článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ ukladá všetkým členským štátom povinnosť zaviesť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany najmä v zmysle článku 47 Charty, toto posledné uvedenie ustanovenie sa na účely výkladu článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ musí náležite zohľadniť, rovnako ako aj judikatúra ESLP týkajúca sa článku 6 ods. 1 EDLP.³⁵ Na zabezpečenie toho, aby takéto orgány, ktoré môžu rozhodovať o otázkach spojených s uplatňovaním alebo výkladom práva Únie, boli schopné zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, ktorú požaduje toto ustanovenie, je pritom prvoradé zachovanie ich nezávislosti, ako potvrdzuje článok 47 druhý odsek Charty, ktorý medzi požiadavkami súvisiacimi so základným právom na účinný prostriedok nápravy uvádza prístup k „nezávislému a nestrannému“ súdu. Požiadavka nezávislosti súdov, ktorá je inherentnou súčasťou výkonu úlohy rozhodovať ako súd, patrí do podstaty práva na účinnú súdnu ochranu a základného práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie a zachovania hodnôt spoločných členským štátom uvedených v článku 2 ZEÚ, najmä hodnoty právneho štátu.³⁶

54. Podľa ustálenej judikatúry má uvedená požiadavka nezávislosti dve hľadiská. Prvý, vonkajší aspekt, vyžaduje, aby dotknutý orgán vykonával svoje funkcie samostatne, nikomu hierarchicky nepodliehal, ani nebol podriadený a od nikoho neprijímal príkazy alebo inštrukcie, bez ohľadu na

³⁴ Rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596, bod 52).

³⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozsudkov Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 37).

³⁶ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596, body 57 a 58 a citovaná judikatúra).

ich pôvod, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Druhý, vnútorný aspekt, súvisí s pojmom nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Tento aspekt vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu. Tieto záruky nezávislosti a nestrannosti si vyžadujú pravidlá, najmä pokiaľ ide o zloženie daného orgánu a vymenúvanie, dĺžku funkčného obdobia a dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia sa z rozhodovania alebo odvolania jeho členov, aby sa odstránili akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom.³⁷

55. S odkazom na ustálenú judikatúru ESLP Súdny dvor tiež uviedol, že požiadavku nestrannosti možno posudzovať rôznymi spôsobmi. Podľa subjektívneho prístupu treba zohľadniť osobné presvedčenie a správanie súdu, a to skúmaním, či tento súd v prejednávanej veci preukázal osobnú zaujatosť alebo predsudok, pričom treba poznamenať, že osobná nestrannosť sa predpokladá až do preukázania opaku. Objektívny prístup spočíva v určení, či súd, najmä prostredníctvom svojho zloženia, poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek oprávnených pochybností o svojej nestrannosti. Pokiaľ ide o objektívne posúdenie, spočíva v posúdení otázky, či nezávisle od osobného správania sudcu niektoré overiteľné skutočnosti oprávňujú vysloviť pochybnosti o jeho nestrannosti. V danej oblasti môžu byť dôležité aj dojmy. Ide o dôveru, ktorú súdy v demokratickej spoločnosti musia vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, počínajúc účastníkmi konania.³⁸

56. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka len otázky objektívnej nestrannosti v prípade, že ten istý sudca alebo súd vykonáva v rámci súdneho konania rôzne funkcie.

57. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa názoru Súdneho dvora okolnosť, že sudcovia, ktorí mali rozhodovať prvýkrát o veci, zasadajú v inom senáte, ktorý má znova rozhodovať o tej istej veci, nemožno samu osebe považovať za nezlučiteľnú s požiadavkami práva na spravodlivé súdne konanie. Konkrétne skutočnosť, že tomu istému sudcovi alebo viacerým sudcom, ktorí sú členmi dvoch po sebe nasledujúcich senátov, sú zverené rovnaké úlohy, ako je napríklad úloha predsedu alebo sudcu spravodajcu, nemá sama osebe vplyv na posúdenie dodržiavania požiadavky nestrannosti, keďže tieto úlohy sú vykonávané v kolegiálnom zložení. Také úvahy platia o to viac vtedy, keď obe rozhodovacie zloženia nemajú postupne rozhodovať v rovnakej veci, ale v dvoch odlišných veciach vykazujúcich istý stupeň spojitosti.³⁹

58. Pokiaľ ide konkrétnejšie o konanie o dohode o vine a treste, Súdny dvor odpovedal na rôzne otázky týkajúce sa výkladu ustanovení smernice (EÚ) 2016/343, pričom sa opierať o judikatúru ESLP, podľa ktorej v komplexnejších trestných konaniach, kde je obvinených viacero podozrivých, ktorí nemôžu byť súdení spoločne, sa súd rozhodujúci vo veci niekedy musí na účely posúdenia viny obvinených zmieniť o účasti tretích osôb, ktoré budú možno následne súdené samostatne. ESLP však spresnil, že ak už sa musia uviesť údaje týkajúce sa účasti tretích osôb, dotknutý súd by mal zabrániť oznamovaniu väčšieho množstva informácií, než je potrebné,

³⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EÚ:C:2019:982, body 121 až 123).

³⁸ Rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EÚ:C:2019:982, bod 128).

³⁹ Rozsudok z 19. februára 2009, Gorostiaga Atxalandabaso/Parlament (C-308/07 P, EÚ:C:2009:103, body 43 až 45).

na analýzu právnej zodpovednosti osôb postavených pred tento súd. Okrem toho Súdny dvor zdôraznil, že odôvodnenie súdnych rozhodnutí musí byť formulované tak, aby sa vylúčilo vydanie prípadného predčasného rozhodnutia týkajúceho sa viny dotknutých tretích osôb, ktoré by v rámci samostatného konania mohlo ohroziť spravodlivé preskúmanie skutočností, ktoré sú im kladené za vinu.⁴⁰

59. Súdny dvor rozhodol, že článok 4 ods. 1 smernice 2016/343⁴¹ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby v dohode, v ktorej obvinená osoba uzná svoju vinu výmenou za nižší trest a ktorú musí schváliť vnútroštátny súd, sa ako spolupáchatelia predmetného trestného činu výslovne uviedli nielen osoba, ktorá túto dohodu uzavrela, ale aj iné obvinené osoby, ktoré svoju vinu neuznali a ktoré sú stíhané v samostatnom trestnom konaní, pod podmienkou, že ich uvedenie je jednak nevyhnutné na kvalifikáciu právnej zodpovednosti osoby, ktorá uvedenú dohodu uzavrela, a jednak že v tej istej dohode sa jasne uvedie, že tieto ostatné osoby sú stíhané v rámci samostatného trestného konania a že ich vina nebola zákonným spôsobom preukázaná.⁴²

60. V inej veci Súdny dvor dospel k záveru, že článok 3⁴³ a článok 4 ods. 1 smernice 2016/343 v spojení s odôvodnením 16 tejto smernice, ako aj článok 47 druhý odsek a článok 48 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby v rámci trestného konania začatého proti dvom osobám vnútroštátny súd najprv uznesením prijal vyhlásenie o vine prvej osoby pre trestné činy uvedené v obžalobe údajne spáchané v spolupáchateľstve s druhou osobou, ktorá neurobila vyhlásenie o vine, a následne rozhodol po vykonaní dokazovania vzťahujúceho sa na skutky vytýkané tejto druhej osobe o jej vine, pod podmienkou na jednej strane, že uvedenie druhej osoby ako spolupáchateľa údajne spáchaných trestných činov je nevyhnutné na kvalifikáciu právnej zodpovednosti osoby, ktorá urobila vyhlásenie o vine, a na druhej strane, že v tom istom uznesení a/alebo obžalobe, na ktorú sa toto uvedené uznesenie odvoláva, sa jasne uvedie, že vina tejto druhej osoby nebola zákonným spôsobom preukázaná a bude predmetom samostatného vykonania dokazovania a rozhodnutia.⁴⁴

61. Na doplnenie tohto prehľadu judikatúry je potrebné spomenúť nedávne rozhodnutie ESLP, ktoré uplatňuje jeho všeobecné zásady týkajúce sa nestrannosti. Tento súd v uvedenej súvislosti usúdil, že hoci samotná skutočnosť, že súd vydal predchádzajúce rozsudky týkajúce sa toho istého trestného činu, nemôže sama osebe založiť dôvodnú obavu o jeho nestrannosť, otázka nestrannosti súdu predsa len vzniká, ak predchádzajúci rozsudok už obsahuje podrobné posúdenie úlohy osoby, ktorá bola následne súdená, na trestnom čine spáchanom viacerými osobami, a najmä ak predchádzajúci rozsudok obsahoval konkrétnu charakteristiku účasti dotknutej osoby alebo ak sa musí považovať za preukázané, že osoba, ktorá je súdená, splnila *a posteriori* všetky kritériá potrebné na spáchanie trestného činu. So zreteľom na okolnosti prípadu možno takéto skutočnosti považovať za predurčujúce otázku viny osoby súdenej

⁴⁰ Rozsudok z 5. septembra 2019, AH a i. (Prezumpcia neviny) (C-377/18, EU:C:2019:670, bod 44).

⁴¹ Článok 4 ods. 1 smernice 2016/343 ukladá členským štátom povinnosť prijať potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že pokiaľ sa zákonným spôsobom nepreukáže vina podozrivej alebo obvinenej osoby, táto osoba sa vo verejných vyhláseniach orgánov verejnej moci ani v súdnych rozhodnutiach, okrem rozhodnutí o vine, nebude označovať za vinnú.

⁴² Rozsudok z 5. septembra 2019, AH a i. (Prezumpcia neviny) (C-377/18, EU:C:2019:670, bod 50). Je potrebné uviesť, že vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, bola dohoda uzavretá medzi prokurátorom a jedným z obžalovaných predložená na schválenie vnútroštátnemu súdu zodpovedajúcemu *ad hoc* senátu, ako to vyplýva z bodu 22 uvedeného rozsudku.

⁴³ Článok 3 smernice 2016/343 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby sa podozrivé a obvinené osoby považovali za nevinné, kým sa zákonným spôsobom nepreukáže ich vina.

⁴⁴ Uznesenie z 28. mája 2020, UL a VM (C-709/18, EU:C:2020:411, bod 35).

v následnom konaní, a teda môžu vyvolať objektívne odôvodnené pochybnosti o tom, že vnútroštátny súd má, na začiatku súdneho konania, vopred vytvorenú predstavu o podstate trestnej veci osoby súdenej v následnom konaní.⁴⁵

62. Vo veci sťažovateľa, ktorý bol súdený a odsúdený tým istým súdom, ktorý predtým odsúdil jeho spolupáchateľov za trestné činy spáchané spoločne s ním, a to na základe dohôd o vine a treste, ESLP konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 EDLP z týchto dôvodov. Súd konštatoval, že hoci rozsudky, ktorými boli schválené dohody, neobsahovali samostatné konštatovanie viny sťažovateľa ako takého a že povaha trestného činu, ktorý mu bol kladený za vinu, vyžadovala konštatovanie koordinácie trestnej činnosti, tieto rozsudky obsahovali presné skutkové vymedzenie konkrétnej úlohy sťažovateľa pri spáchaní trestného činu. Súd rozhodujúci o veci samej si tak bol dokonale vedomý totožnosti sťažovateľa bez ohľadu na to, či bol identifikovaný iniciálami alebo prezývkou, a jeho úlohy, kedy nemohli byť pochybnosti o tom, že sa na trestnej činnosti podieľal, pričom táto situácia mohla prvostupňový súd jedine podnietiť k tomu, aby rozhodol v súlade so svojimi predchádzajúcimi rozhodnutiami o schválení dohôd, rovnako ako sa spolupáchatelia vyjadrovali v súlade so svojimi predchádzajúcimi tvrdeniami týkajúcimi sa účasti sťažovateľa na spáchaní trestného činu. ESLP preto rozhodol, že vzhľadom na ich znenie, rozsudky vynesené proti sťažovateľovým spolupáchateľom porušili jeho právo na prezumpciu nevinu, kým sa nepreukáže jeho vina, a že vzhľadom na úlohu, ktorú zohrali vo vlastnom procese sťažovateľa, ktorý sa konal pred tým istým súdom, boli pochybnosti vyjadrené o jeho nestrannosti objektívne odôvodnené.⁴⁶

63. Z tohto prehľadu judikatúry vyplýva, že pojmy „objektívna nestrannosť“ a „prezumpcia nevinu“, ktoré sú právne odlišné, sú v skutočnosti úzko prepojené, keďže porušenie požiadavky nestrannosti môže za určitých podmienok viesť k porušeniu tejto prezumpcie.

64. V prejednávanej veci vnútroštátny súd uviedol, že dohoda o vine a treste uzatvorená PT v celosti preberá výrok obžaloby, obsahuje informáciu o trestnom čine spáchanom obžalovaným a o jeho právnej kvalifikácii, ako aj o druhu a výške trestu, ale nezmieňuje, v nadväznosti na rozsudok AH a i. (Prezumpcia nevinu)⁴⁷, meno a osobné identifikačné číslo obžalovaných, vo vzťahu ku ktorým trestné konanie pokračuje, pričom schválenie tejto dohody sa uskutočnilo bez zmienky o účasti uvedených osôb na vytýkaných skutkoch, a bez toho, aby bolo zaujaté stanovisko k ich vine.⁴⁸ Zdá sa teda, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že znenie predmetnej dohody o vine a treste a súdneho rozhodnutia, ktoré ju schválilo, neobsahujú žiaden predbežný úsudok o vine obžalovaných, ktorí nesúhlasili s uznaním viny za vytýkané skutky. Za týchto okolností sa skutočnosť, že vnútroštátny súd môže postupne schváliť dohodu o vine a treste a posúdiť trestnú zodpovednosť týchto obžalovaných, nezdá byť taká, aby bola v rozpore s požiadavkou objektívnej nestrannosti.

65. Treba však poznamenať, že situácia obžalovaného PT sa zdá byť prinajmenšom zvláštna, keďže ten istý vnútroštátny súd spresnil,⁴⁹ že vo všeobecnosti a na základe ustálenej judikatúry sa v dohodách o vine a treste naďalej uvádzajú celé mená a identifikačné čísla obžalovaných, ktorí takúto dohodu neuzavreli. K tomu pristupuje skutočnosť, že dohody o vine a treste a rozsudky, ktorými sa schvaľujú, nevyhnutne neobsahujú výslovnú zmienku o skutočnosti, že obžalovaní sú stíhaní v rámci osobitného trestného konania a že ich vina nebola právne ustálená, čo je zmienka,

⁴⁵ Rozsudok ESLP, 25. novembra 2022, Mucha v. Slovensko, (CE:ECHR:2021:1125JUD006370319, § 49).

⁴⁶ Rozsudok ESLP, 25. novembra 2022, Mucha v. Slovensko, (CE:ECHR:2021:1125JUD006370319).

⁴⁷ Rozsudok z 5. septembra 2019 (C-377/18, EU:C:2019:670).

⁴⁸ Nevykonanie anonymizácie je dôležitým faktorom predovšetkým v kontexte diskusie o dodržiavaní prezumpcie nevinu.

⁴⁹ Pozri body 31 a 32 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

ktorú jasne vyžaduje Súdny dvor pri jeho posudzovaní dodržania prezumpcie neviny.⁵⁰ V rámci posudzovania súladu predmetnej bulharskej právnej úpravy, tak ako ju uplatňujú vnútroštátne sudy, môžu tieto skutočnosti odôvodniť, z hľadiska objektívnej nestrannosti, právomoc *ad hoc* senátu na schválenie dohôd, čo pripúšťa samotný vnútroštátny súd.⁵¹

66. V každom prípade podľa môjho názoru z informácií uvedených v bode 64 vyššie nemožno vyvodiť, že článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni spornej vnútroštátnej právnej úprave. Bez toho, aby som chcel spochybňovať vyššie uvedené požiadavky, totiž systematické vylučovanie súdu, ktorý pôvodne rozhodoval v konaní, v prospech *ad hoc* senátu na účely schválenia dohody o vine a treste nevyhnutne posilňuje objektívnu nestrannosť súdu, ktorý je povolaný súdiť spoluobžalovaných, ktorí svoju vinu nepriznali, čím sa vylučuje absencia zdania nestrannosti, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci v demokratickej spoločnosti a právnom štáte.⁵²

– O zásade bezprostrednosti trestného konania

67. Na otázku týkajúcu sa rozsahu pôsobnosti niektorých ustanovení smernice 2012/29/EÚ⁵³ vzhľadom na vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá vyžaduje, aby sa pojednávanie s poškodeným zopakovalo novým senátom, ak jeden z účastníkov konania odmietne, aby tento senát vychádzal zo zápisnice z prvého pojednávania, Súdny dvor odkázal na uvedenú zásadu, pričom sa opieral o judikatúru ESĽP.

68. Súdny dvor tak uviedol, že jedným z dôležitých prvkov spravodlivého trestného konania je možnosť konfrontácie obžalovaného so svedkami v prítomnosti sudcu, ktorý v konečnom dôsledku rozhoduje, a že táto zásada bezprostrednosti je dôležitou zárukou trestného procesu v tom zmysle, že pripomienky sudcu k správaniu a dôveryhodnosti svedka môžu mať pre obžalovaného vážne dôsledky. Zmena v zložení senátu po výsluchu dôležitého svedka by teda v zásade mala viesť k jeho novému výsluchu. Na zásadu bezprostrednosti však nemožno hľadiť tak, že bráni akejkolvek zmene v zložení súdu v priebehu konania. Môžu vzniknúť celkom zjavné administratívne alebo procesné problémy, a tým sa môže znemožniť nepretržitá účasť sudcu na konaní. Môžu byť prijaté opatrenia, aby sudcovia, ktorí prevezmú vec, správne pochopili dôkazy a tvrdenia, napríklad tým, že sa im poskytnú zápisnice, ak dôveryhodnosť predmetného svedka nie je spochybnená, alebo nariadením nového pojednávania alebo nového výsluchu dôležitých svedkov pred súdom v zmenenom zložení.⁵⁴

69. Pojem „bezprostrednosť“ predpokladá priamy vzťah medzi sudcom a osobou podliehajúcou súdnej právomoci, takže sudca, ktorý sa nezúčastnil na ústnom pojednávaní, nemôže vo veci rozhodovať.⁵⁵

⁵⁰ Rozsudok z 5. septembra 2019, AH a i. (Prezumpcia neviny) (C-377/18, EU:C:2019:670, body 45 a 49). Vnútroštátny súd vo svojej odpovedi na otázky Súdneho dvora uviedol, že takáto zmienka patrí do právomoci senátu príslušného na schválenie dohody, ktorý môže navrhnúť zmeny tejto dohody.

⁵¹ Pozri body 31 a 32 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

⁵² Pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596, bod 60).

⁵³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 2012, s. 57).

⁵⁴ Rozsudok z 29. júla 2019, Gambino a Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628, body 43 a 44).

⁵⁵ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Baustahlgewebe/Komisia (C-185/95 P, EU:C:1998:37, body 82 a 83), a generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci Komisia za zaštitu ot diskriminacia (C-824/19, EU:C:2021:324, bod 62). Pripomínam tiež, že podľa článku 32 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, „ak sa uskutoční pojednávanie, na poradách sa zúčastnia len tí sudcovia, ktorí boli prítomní na tomto pojednávaní“.

70. Podľa vnútroštátneho súdu sa táto zásada bezprostrednosti odráža v článkoch 18 a 55 NPK, ktoré zaručujú účasť obhajoby na konaní za prítomnosti sudcu, ktorý má rozhodnúť vo veci samej, zatiaľ čo článok 384a NPK sa od nej odchyľuje. Poukazuje na to, že právo na účinnú súdnu ochranu by bolo porušené, ak by sa obhajoba dostala do situácie, v ktorej by určitý súd rozhodoval vo veci samej na základe dôkazov preskúmaných a prerokovaných pred iným sudcom. Tento súd sa totiž len oboznámil s procesnými dokumentmi, ale nezúčastnil sa na procese zhromažďovania a hodnotenia dôkazov za prítomnosti a pod dohľadom obhajoby.

71. Tento postoj vnútroštátneho súdu podľa môjho názoru znamená popretie osobitosti a autonómie konania o dohode o vine a treste, o ktorom ESLP už mal príležitosť rozhodnúť. ESLP sa tak domnieva, že konanie o dohode o vine a treste, ktoré vedie k rozhodnutiu o obžalobe po zjednodušenom súdnom preskúmaní, v podstate znamená vzdanie sa určitých procesných práv, čo samo osebe nepredstavuje problém, keďže litera ani duch článku 6 EDLP nebránia tomu, aby sa dotknutá osoba vzdala týchto záruk z vlastnej vôle. Pri uplatnení zásad, ktoré sa vzťahujú na vzdanie sa práv, musí prijatie dohody dotknutou osobou spĺňať tieto podmienky: po prvé musí byť vykonané skutočne dobrovoľne a s plnou znalosťou skutkových okolností prípadu a právnych účinkov spojených s týmto typom dohody a po druhé musí byť obsah dohody a spravodlivosť postupu vedúceho k jej uzavretiu zo strany účastníkov predmetom dostatočnej súdnej kontroly.⁵⁶

72. Uzavretím dohody s prokurátorom, ktorou priznal svoju vinu za vytýkané skutky a prijal podmienený trest odňatia slobody, sa PT vzdal práva na prejednanie veci v rámci riadneho konania v súlade s podmienkami uvedenými v článku 381 ods. 6 NPK, a teda práva na meritórne preskúmanie svojej veci, ktoré na pojednávaní vyžaduje kontradiktórnu rozpravu o dôkazoch pred sudcom povolaným rozhodnúť vo veci samej. Konanie o dohode o vine a treste predstavuje osobitný spôsob výkonu trestného súdnictva v tom zmysle, že je alternatívou k riadnemu súdному konaniu, ktorá sa využije na základe voľby trestne stíhanej osoby, ktorej pomáha jej obhajca. Zdá sa mi, že odôvodnenie vnútroštátneho súdu tým, že tvrdí, že zásada bezprostrednosti, ktorá sa má uplatniť vo vyššie uvedenom konaní, nebola dodržaná, zahmlieva právnu a skutkovú realitu konania o uznaní viny, ktoré je určené na zjednodušenie a urýchlenie riešenia trestných vecí a ktoré ESLP považuje za legitímne.⁵⁷

73. Za týchto okolností nemožno tvrdiť, že prenesenie právomoci zo súdu, ktorý pôvodne viedol konanie proti všetkým obžalovaným, na *ad hoc* senát na účely schválenia dohody o vine a treste, ktorú uzavrel jeden z obžalovaných, je samo osebe spôsobilé porušiť zásadu bezprostrednosti trestného konania. Je však potrebné, aby tento senát mohol zabezpečiť dostatočnú súdnu kontrolu, ako to vyžaduje ESLP,⁵⁸ pričom treba poznamenať, že vnútroštátny súd nepoukazuje na žiadne iné dôkazy o opaku.⁵⁹

⁵⁶ Rozsudok ESLP, 29. apríla 2014, Natsvlishvili a Togonidze v. Gruzínsko, CE:ECHR:2014:0429JUD000904305, § 91 a 92.

⁵⁷ Podľa ESLP predstavuje dohoda o vine a treste nielen významnú výhodu v tom, že umožňuje rýchle riešenie trestných vecí a zmierňuje pracovné zaťaženie súdov, prokuratúry a obhajcov, ale predstavuje tiež, pokiaľ je správne použitý, účinný nástroj boja proti korupcii a organizovanému zločinu, ako aj faktor zníženia počtu uložených trestov, a v dôsledku toho aj počtu väzňov (rozsudok ESLP, 29. apríla 2014, Natsvlishvili a Togonidze v. Gruzínsko, CE:ECHR:2014:0429JUD000904305, § 90).

⁵⁸ V odpovedi na otázku Súdneho dvora vnútroštátny súd spresnil, že v rámci súdneho schvaľovania dohody sa príslušný senát pýta obžalovaného, ktorý ju podpísal, na hmotnoprávne aspekty (jeho priznanie viny) a procesnoprávne aspekty (vzdanie sa práva na vedenie riadneho konania), a schvaľuje túto dohodu len vtedy, ak dotknutá osoba tieto aspekty potvrdí.

⁵⁹ Podotýkam, že vnútroštátny súd ešte tvrdí, že vzhľadom na právomoc súdu navrhnúť zmeny dohody v smere prísnejšieho trestu má obhajoba „vždy“ právny záujem na tom, aby rozhodnutie vydal súd, ktorý vykonal dokazovanie v jej prítomnosti a pod jej dohľadom. Treba zdôrazniť, že tieto úvahy sú čisto špekulatívne, a dokonca protirečivé, keďže tento súd v bodoch 51 a 52 návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že dohoda o vine a treste, ktorú obžalovaný uzavrel, vedie k miernejšiemu trestu, než aký by mu bol uložený v rámci riadneho konania.

O požiadavke jednomyselného súhlasu ostatných obžalovaných

74. Vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o zlučiteľnosť vnútroštátneho pravidla, ktoré zavádza ako predchádzajúcu podmienku súdneho schválenia dohody o vine a treste jednomyselný súhlas spoluobžalovaných, s článkom 19 ods. 1 druhou vetou ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty.⁶⁰ Dôsledkom tejto požiadavky je neprimerané obmedzenie prístupu obvinenej osoby „k zákonom uznanému prostriedku nápravy“, ktorý umožňuje, aby jej bol uložený menej prísny trest, ako je trest, ktorý by jej bol uložený v rámci riadneho súdneho konania.

75. Vzhľadom na heterodoxné znenie uznesenia o návrhu na začatie prejudiciálneho konania je potrebné hneď na úvod zdôrazniť, že predmetné konanie o dohode o vine a treste nemožno označiť ani prirovnať k opravnému prostriedku, t. j. k právnomu prostriedku, ktorý by umožnil pred súdnym orgánom kritizovať a spochybniť údajne protiprávny stav.

76. Celkovo sa mi zdá, že uznesenie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania treba vykladať tak, že naznačuje možné porušenie práva trestne stíhanej osoby na spravodlivé súdne konanie, a najmä práva na obhajobu. V tejto súvislosti by som chcel zdôrazniť, že vymedzenie obsahu a rozsahu pôsobnosti článku 19 ods. 1 druhej vety ZEÚ sa určuje odkazom na článok 47 Charty. Súdny dvor spresnil, že základná zásada účinnej súdnej ochrany práv potvrdená v článku 47 Charty a pojem „spravodlivé súdne konanie“ uvedený v článku 6 EDLP sú zložené z viacerých prvkov, ktoré zahŕňajú najmä rešpektovanie práva na obhajobu.⁶¹

77. Podľa vnútroštátneho súdu niektoré ustanovenia rámcových rozhodnutí 2004/757 a 2008/841 stanovujú možnosť zníženia trestu v prípade spolupráce trestne stíhanej osoby za rovnakých podmienok, aké umožňujú uzatvorenie dohody o vine a treste. Skutočnosť, že súdne schválenie dohody o vine a treste je podmienené súhlasom spoluobžalovaných, by narušila právo obžalovaného, ktorý priznal trestnú zodpovednosť, využiť takúto dohodu, ktorá je synonymom zníženia trestu, bez toho, aby obmedzenie takéhoto práva zodpovedalo zásade proporcionality,⁶² a to v rozpore s rešpektovaním práva na obhajobu.

78. Podľa mojich vedomostí však žiadne ustanovenie práva Únie, či už primárneho práva, alebo nástroja sekundárneho práva, nezaručuje osobe obvinenej z trestného činu právo využiť v danej situácii, a najmä v rámci dohody o vine a treste uzavretej s prokurátorom, zníženie trestu. V tejto súvislosti Súdny dvor uvádza, že keďže článok 7 ods. 4 smernice 2016/343 neukladá členským štátom žiadnu povinnosť zabezpečiť zohľadnenie, zo strany justičných orgánov, takejto spolupráce obvinenej osoby, nepriznáva žiadne právo na zníženie trestu v prípade spolupráce s týmito orgánmi, napríklad prostredníctvom uzatvorenia dohody s prokurátorom, v ktorej by táto osoba uznala svoju vinu.⁶³ Rozhodol tiež, že článok 6 ods. 4 smernice 2012/13, ktorý

⁶⁰ Uvádzam, že ide o tretí prípad, keď sa vnútroštátny súd (alebo jeho predchodca) pýta Súdneho dvora na toto konkrétne procesné pravidlo. V rozsudku z 5. septembra 2019, AH a i. (Prezumpcia nevinu) (C-377/18, EU:C:2019:670, bod 28), si Súdny dvor dal záležať na tom, aby uviedol, že mu nebola položená otázka týkajúca sa prípadnej nezlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá podmieňuje prípadné súdne schválenie dohody zahŕňajúcej priznanie viny výmenou za zníženie trestu súhlasom ostatných trestne stíhaných osôb, ktoré svoju vinu nepriznali, s právom Únie. Bez toho, aby čakal na odpoveď Súdneho dvora v tejto veci, vnútroštátny súd opätovne položil Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa súladu takéhoto pravidla s právom Únie, a najmä s článkom 20 Charty (prejednávaná vec C-398/23).

⁶¹ Rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Polsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596, bod 203).

⁶² Vnútroštátny súd výslovne odkazuje na článok 52 Charty.

⁶³ Uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia nevinu) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 34). Práve s odkazom na tento posledný bod Súdny dvor v bode 42 tohto uznesenia rozhodol, že „právo Únie“ nestanovuje členským štátom žiadnu povinnosť umožniť svojim justičným orgánom, aby v odsudzujúcom rozsudku zohľadnili to, či podozrivé alebo obvinené osoby spolupracovali počas trestného konania, napríklad uzavretím dohody s prokurátorom, v ktorej uvedená osoba priznáva svoju vinu výmenou za miernejší trest.

stanovuje povinnosť informovať trestne stíhané osoby o každej zmene obvinenia proti nim, ak je to potrebné na zabezpečenie spravodlivého konania, a právo na obhajobu stanovené v článku 48 ods. 2 Charty, v rámci práva týchto osôb na informácie nevyžadujú, aby mohli tieto osoby po začatí ústnej časti konania požiadať o uplatnenie dohodnutého trestu v prípade zmeny skutočností, na ktorých sa zakladá obvinenie, alebo zmeny právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom obvinenia.⁶⁴

79. Z práva podozrivých a obvinených osôb nevypovedať o trestnom čine, ktorý im je kladený za vinu, a nevypovedať proti sebe, ktoré je uznané v článku 7 ods. 1 a 2 smernice (EÚ) 2016/343,⁶⁵ nemožno vyvodiť, že majú právo na uloženie miernejšieho trestu v prípade priznania viny, keďže jednoznačné znenie odseku 4 takémuto výkladu bráni.

80. Treba konštatovať, že takéto právo nezaručuje ani dotknutá vnútroštátna právna úprava. Konanie vedúce k uzavretiu dohody o uplatnení dohodnutého trestu je osobitným konaním v trestnom konaní, ktoré môže na základe vlastnej úvahy uplatniť prokurátor z vlastného podnetu alebo na žiadosť obhajcu obvineného za predpokladu, že obvinený uzná spáchanie vytýkaných skutkov. Dotknutá osoba tak nemá právo, aby bola súdená v takomto konaní, hoci aj priznala vinu, pričom treba poznamenať, že na to, aby bolo možné dohodu predložiť na schválenie, musí ju nevyhnutne podpísať prokurátor.⁶⁶ Obvinená osoba nemá ani, ak sa prokurátor rozhodol využiť takýto postup, ak prijala navrhovaný trest, právo na jeho schválenie príslušným súdom, ktorý nie je viazaný ani návrhom prokurátora, ani jeho prijatím dotknutou osobou. Z článku 382 ods. 8 NPK vyplýva, že ak súd odmietne schváliť dohodu o vine a treste, vráti vec prokurátorovi.

81. Preto požiadavku súhlasu, o akú ide vo veci samej, ktorej podlieha schválenie dohody o uložení dohodnutého trestu, nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, a najmä práva na obhajobu.

Návrh

82. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal Sofijsky gradsky säd (Krajský súd Sofia-mesto, Bulharsko), takto:

Článok 19 ods. 1 druhá veta ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej súdne schválenie dohody, v ktorej jedna z trestne stíhaných osôb uznáva svoju vinu za trestné činy, ktoré sú jej kladené za vinu, výmenou za zníženie trestu, jednak podlieha právomoci iného súdu, než ktorý pôvodne začal konanie, a jednak je podmienené predchádzajúcim súhlasom s uzavretím tejto dohody všetkými ostatnými trestne stíhanými osobami, ktoré svoju trestnú zodpovednosť neuznali.

⁶⁴ Rozsudok z 13. júna 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, body 63 a 72).

⁶⁵ Súdny dvor pripomenul, že podľa ESLP, hoci článok 6 EDLP výslovne neuvádza právo odoprieť výpoveď, toto právo predstavuje všeobecne uznávanú medzinárodnú normu, ktorá je jadrom pojmu spravodlivé súdne konanie [rozsudok z 2. februára 2021, Consob (C-481/19, EU:C:2021:84, bod 38 a citovaná judikatúra)].

⁶⁶ Pozri článok 381 ods. 1 a 6 NPK.